

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

14 Quando vxor peccet mortiferè, capiendo & donando ex bonis mariti, vel quorum ille habet administrationem, & quando non.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

78 ab hac restitutione. Et quamuis donatio patris facta filio non valeat, nisi in certis casibus, vt infra cap. 18. dubit. 12. dicitur, tamen morte confirmatur, nisi excedat eam summam, de qua patrens potest disponere. Vide Nauarrum cap. 17. num. 158.

79
Excusatur
a peccato
mortifero
multis ca-
sibus.

Non peccat accipiendo, vel certè non mortiferè. Primò, Si quantitas pro conditione status & personarum non censeatur iudicio prudentum notabilis.

Secundò, Si putes parentem rogatum, facile concessurum; tunc enim non videtur inuitus circa substantiam acceptionis, sed tantum circa modum, vt dictum est dubit. 8. num. 49.

Tertio, Si dum versatur in studijs, vel extra domum paternam, expendat more aliorum sua conditionis, in elemosynas, ludum, & honestas recreationes: praesumitur enim patrens id permittere, nisi constet de contraria voluntate, Nauarrus num. 157.

80 Quartò, Si in extrema vel etiam graui necessitate proximi surripiat ad elemosynam; tunc enim patrens non potest esse cum ratione inuitus, quia ipsemet tenetur dare.

Quintò, Si accipiat ex bonis suis castrensibus vel quasi castrensibus, nempe ex partis occasione militiae, vel officij publici, vel beneficij, &c. quia haec non pertinent ad patrem, nec pater vllum ius in his habet, sed ipse filius est in his veluti paterfamilias, vt ostensum est cap. 4. dubit. 3.

Sextò, Si patrens sibi vindicet bona castrensia, vel quasi castrensia filij, vltra id quod expendit in eius alimenta, filius potest tantundem repetere, quòd si non audeat, potest occultè vti compensatione, vel repetere à coheredibus. Quod valde notandum confessarijs, ne facile cogant filium ad restitutionem, cuius fructus beneficij percipiuntur à parente.

Septimò, Si patrens sit haereticus, bona aduentitia filij, in quibus ille habebat vsumfructum, redeunt ad filium, & vsumfructus consolidatur cum proprietate, vt patet ex dictis cap. 3. dubit. 5. vnde filius potest ea sibi vindicare. quòd si non audeat, vel non possit, potest occultè compensatione ex alijs bonis paternis sibi consulere.

81
Si gerit ne-
gotia pa-
terna.

Octauò, Si filius gerit negotia patris, potest deductis expensis, quas pater facit in illo alendo, pro suo labore & industria tantundem accipere, quantum daretur extraneo; nisi intendat facere gratis. Ita Nauarrus cap. 17. num. 144. Angelus v. Peculium, num. 11. & alij.

Hic tamen sunt tria necessaria. Primò, vt filius protestetur se velle lucrari: qui enim negotium alterius gerens petit mercedem, debet id explicare, si potest: maximè quando alter est praesens: nam hic fortè nolet, rebusque suis aliter cõsuler. quòd si ob reuerentiam paternam non audeat, non est necessarium; quia patrens non potest tunc id iure aegrè ferre. Secundò, vt constet parentem non facturum per se, neque inuenturum alium, qui gratias vel minoris faciat. Tertio, vt vsumfructum istius lucri non sibi vendicet ante mortem patris, vel suam emancipationem; quia pertinet ad patrem. censeatur enim hoc lucrum in bonis aduentitijs, vt dictum est cap. 4. dub. 3.

Dices, Filius iure naturali tenetur seruire parenti sine stipendio: ergo.

Resp. Negando antecedens; nisi pater egeat,

vel nisi alij filij etiam lucrentur patri. nulla enim aequitas dicitur, vt ipse teneatur sine stipendio laborare, alijs otiantibus.

DVBITATIO XIII.

Quando vxor peccet mortiferè, capiendò & donando ex bonis mariti, vel quorum ille habet administrationem, & quando non.

Respondeo, Mortiferè peccat, si summam ⁸² notabilem ex bonis mariti, vel quorum administratione ipsius est, ipso cum ratione inuito, accipiat. Ratio est; quia accipit illud, cuius dominium vel certè administratio & vsumfructus est alterius. Itaque tenetur ad restitutionem, etiam si ex dote, vel ex bonis communibus accepisset: quia etiam si tota dos & dimidia pars communium bonorum ad ipsam pertineat, quod ad proprietatem attinet; tamen administratio & dimidia pars eorum sunt mariti, quibus iniquè illum priuar. Secus de pupillo, qui clam surripit à tutore: quia tutor non administrat bona pupilli in suum commodum, sicut maritus bona vxoris. si tamen ⁸³ putaretur maritus non vtiliter administraturus, non teneretur tunc quidem: sed soluto matrimonio debet adducere in partitionem cum heredibus mariti, quantum subtraxit, dimidium eius sibi detrahendo. Idem faciendum in alijs casibus, quando non habet vnde restituar.

Hinc patet, non esse verum, quod ait Paludanus in 4. dist. 15. quaest. 3. art. 6. vxorem ex facultatibus communibus posse facere elemosynas, quantum rediret ad eam vel ad liberos, eius nomine, soluto matrimonio. sic enim totam suam partem posset dare, & priuare maritum eius administratione: vide Nauarrum cap. 17. num. 155. §. Ad tertium.

Non peccat mortiferè, Primò, Si quantitas iudicio prudentis, spectato statu, opibus, & ceteris, non sit notabilis. ⁸⁴ Quando excusetur,

Secundò, Si maritus rogatus concederet.

Tertio, Si det in extrema vel graui necessitate proximi: in extrema enim quisque tenetur ex eo quod superest naturae; in graui, ex eo quod statui.

Quartò, Si det ex suis, quorum habet liberam administrationem, vt ex paraphernis, vel ex lucris suae industriae; (praesertim si attulit dotem sufficientem ad se alendum) vt docent Nauarrus, Siluester, & alij: quod intellige iure communi Caesareo; nam quibusdam locis haec lucra censeantur communia.

Quintò, Potest facere donationes & elemosynas secundum consuetudinem aliarum suae conditionis mulierum. quòd si maritus vetet, videtur vetare excessum. Ita passim DD. Paludanus supra, Siluester v. Elemosyna, quaest. 5. Angelus ibid. nu. 7. & alij. Si tamen constet illum omnino vetare, Nauarrus & alij quidam dicunt, illam non posse quidquam dare. Sed contrarium est verius, quod etiam tenet Molina disputat. 274. & Petrus Nauarra lib. 3. c. 1. nu. 83. & colligitur ex ratione, qua Siluester, Angelus, Paludanus, & alij DD. adferunt; quia consuetudo tribuit ius, non secus ac privilegium vel lex; quo iure maritus illam priuare nequit: praesertim cum ius posituum magnam vim

vim habeat circa bonorum administrationem, vt eam vel restringat marito, vel laxet.

Confirmatur Primò; quia vir tenetur vxori prestare decentem sustentationem, spectata eius conditione, suisque opibus: atqui in hac sustentatione continetur non solum victus, vestitus, ornamento, & famulatus, sed etiam alia, quæ feminæ similis conditionis, illis locis habere & facere consueverunt, ad recreationes, eleemosynas & largitiones. ergo tenetur ei hoc concedere. Secundò, quia vxor non est mancipium viri, sed socia, habens etiam auctoritatem administrationis, etsi sub viro, ne quid inordinatè aut profusè faciat: ergo non potest ei maritus omnes donationes prohibere.

Sextò, Potest dare ad impediendū damnum mariti, siue temporale, sicut fecit Abigail 1. Reg. 25. (hoc enim damnum redundat in vxorem;) siue spirituale, largiendo eleemosynas, ne Deus illum ob flagitia puniat, vel vt conuertat, vt docent Angelus, Siluester supra, Nauarr. n. 154. & alij. hic enim vtilissimè gerit negotium mariti, nec ipse potest cum ratione esse inuitus.

Septimò, Si pro rebus familiæ vel sibi necessarijs accipiat, vt pro vestibus, pro victu, pro medicamentis: quia maritus non potest iuste recusare.

Octauò, Si maritus est amens vel fatuus; tunc enim administratio ad illam deuoluitur, nisi aliter à Magistratu sit prouisum.

86 Nonò, Si maritus est absens; nam tunc etiam pertinet ad eam administratio, nisi aliud à marito sit præscriptum. Nauarrus tamen putat eam in his duobus casibus non posse amplius dare, quam maritus præsens, vel compos mentis solitus erat. Sed verius est, eam posse dare, prout ratio dictabit: quia potest secundum suam prudentiam administrationem, vt Paludanus, Siluester, Angelus.

87 *Si maritus dissipator.* Decimò, Si maritus est dissipator, rem communem in computationes, largas donationes, vel mulieres profundens. tunc enim facit vxori iniuriam, partem ipsius sine ipsius consensu profundens. nam dimidia pars bonorum in matrimonio acquiritorum, est vxoris, & dos tota. vnde soluto matrimonio, tenetur maritus vel eius heredes ad restitutionem vxori vel eius heredibus. quare si vxor difficultates metuit, potest occultè vti compensatione, accipiendo ex bonis mariti vt sibi vel liberis consulat, quantum opus est, vt sua pars salua sit. vt rectè docet Petrus Nauarr. l. 3. c. 1. n. 114. contra Nauarrum cap. 17. n. 155. qui putat maritum non teneri ad restitutionem, si malè impendat ex lucris communibus. Ratio ipsius est; quia non censentur lucra, nisi quæ tempore diuortij inueniuntur. Sed hæc ratio non est vera. Primò,

Lucra fratrum sunt communia.

Nam vxor reuerà acquirit dominium & possessionem istorum lucrorum, simulatque percipiuntur, sicut in omni societate, singuli socij acquirunt dominium & possessionem totius lucri ab initio, quo illud cedit societati, etsi partialiter. Neque maritus quidquam habet amplius, quam ius administrandi in suum & vxoris commodum. Debet autem hæc administratio fieri secundum dictamen rationis; sicut & omnium bonorum communium: alioquin non est administratio, sed dissipatio, quæ non debet obesse sociæ, sed soli auctori. Secundò, Quia alioquin maritus, si faceret notabiles donationes absque consensu vxoris, non teneretur computare in suam partem; (quod

tamen Nauarrus negat, affirmans eum teneri) nam daret de ijs, quæ nondum cessant in rationem lucrorum communium.

Aduerte tamen, Si maritus Iudo perdidit, 88 damnum censerit commune; quia Iudo est contractus fortuitus, quo potuit perdere & lucrari. vnde cõmunia hic esse debent & lucra & dispendia; sicut & in alijs contractibus. Nisi fortè ordinariè amitteret, & vxor nollet consentire; non enim tenetur, cum videatur esse dissipatio, rem suam ita periculo exponere.

Vndecimò, Si pater vel mater vxoris sint pauperes, ita vt miserè secundum statum suum uiuant: tunc enim si maritus nolit illis succurrere, potest vxor ex bonis communibus vel ex sua dote subtrahere, vt illis det. Idem dicendum, si habeat proles ex alio matrimonio, quæ similiter egeant. Ita Petrus Nauarr. num. 159. & Cordub. qu. 125. Ratio est; quia Iure naturæ tenetur istis succurrere, si potest, & isti ius habent alimenta ab ea petendi: vnde maritus non potest iure id iniquè ferre. Tenetur tamen vxor hæc omnia, quæ sic dederit, referre in suam partem, cum ad partitionem cum heredibus viri ventum erit.

Probabile tamen est, quod docet Molina disput. 274. Si matrimonium fuit celebratum contractu medietatis bonorum, posse huiusmodi necessitati succurri ex bonis communibus: ita vt vxor non teneatur id in suam partem referre. Similiter si matrimonium sit celebratum contractu artharum & dotis; (vt solet Iure communi) & extet aliqua lucra communia; posse de his lucris sumi, vt onus in vtrumque recumbat. Idem dicendum de marito, si in suos donationes fecerit.

89 Duodecimò, Si frater vel soror vxoris simili paupertate conflitentur, probabile est, vxorem posse illis simili ratione succurrere. Ita Petrus Nauarra n. 161. Probatur, quia maritus Iure communi tenetur fratribus suis subuenire, (vt docent communiter DD. cum Glossa in L. Qui filium 4. 7. Vbi pupillus educari debeat) cur vxor id non possit: Confirmatur ex L. Mutus. 73. §. 1. 7. De Iure dotium: *Manente matrimonio, non perditur vxori ob hæc causas dos reddi potest: vt se suo iure alar, vt fundum idoneum emat, vt in exilium vel in insulam relegato parenti præstet alimonia, aut vt egentem virum, fratrem, sororemve sustineat.*

DUBITATIO XV.

Utrum si res furtiua pereat, fur teneatur ad restitutionem.

80 **R**espondeo & Dico Primò, Si res furtiua vel aliter iniquè parca, casu pereat, nihilominus is qui sustulit, tenetur ad pretij restitutionem, si non putetur similiter peritura fuisse apud dominum. Est communis DD. D. Thomæ q. 62. art. 6. Couarr. ad regulam Peccatum p. 2. §. 6. num. 1. & aliorum. Probatur Primò, quia qui eam iniuste accepit, non solum obligatur ratione rei acceptæ, sed etiam ratione iniuste acceptionis. ergo siue res extet, siue non, tenetur sarcire damnum. Consequentia patet; quia iniusta acceptione est causa interitus; nam credibile est, si non accepisset, non perituram: ergo, &c. Secundò, qui iniuste detinet, semper est in mora: ei autem qui est in mora, etiam casus fortuitus imputatur, vt patet ex cap. 68. *Etsi casus pereat, tenetur.*

Deci-